

Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej

<https://ofiary.ipn.gov.pl/ofii/z-archiwum-ipn/represje-sowieckie/15096,Tengeru-mala-ojczyzna-Polakow-w-Afryce-Wschodniej.html>
2023-09-27, 19:18

TENGERU-MAŁA OJCZYŻNA POLAKÓW W AFRYCE WSCHODNIEJ

SPIS
 LUDNOŚCI PARAFIALNE
 W TENGERU

z 1946 r.

SPIS
 LUDNOŚCI PARAFIALNE
 W TENGERU

z 1946 r.

nr	Imię i nazwisko	data urodzenia	stan cywilny	zawód	rodzaj wyzn.	inne
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

nr	Imię i nazwisko	data urodzenia	stan cywilny	zawód	rodzaj wyzn.	inne
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

* * * * *

sənədə qələfə təqdim

№	Adı	Qələfə tarixi	Qələfə növü
1.	Şahin Əliyev	02.03.1944	02.03.1944
2.	Əliyev Əliyev	06.03.1944	06.03.1944
3.	Əliyev Əliyev	10.03.1944	10.03.1944
4.	Əliyev Əliyev	14.03.1944	14.03.1944
5.	Əliyev Əliyev	18.03.1944	18.03.1944
6.	Əliyev Əliyev	22.03.1944	22.03.1944
7.	Əliyev Əliyev	26.03.1944	26.03.1944
8.	Əliyev Əliyev	30.03.1944	30.03.1944
9.	Əliyev Əliyev	03.04.1944	03.04.1944
10.	Əliyev Əliyev	07.04.1944	07.04.1944
11.	Əliyev Əliyev	11.04.1944	11.04.1944
12.	Əliyev Əliyev	15.04.1944	15.04.1944
13.	Əliyev Əliyev	19.04.1944	19.04.1944
14.	Əliyev Əliyev	23.04.1944	23.04.1944
15.	Əliyev Əliyev	27.04.1944	27.04.1944
16.	Əliyev Əliyev	31.04.1944	31.04.1944
17.	Əliyev Əliyev	05.05.1944	05.05.1944
18.	Əliyev Əliyev	09.05.1944	09.05.1944
19.	Əliyev Əliyev	13.05.1944	13.05.1944
20.	Əliyev Əliyev	17.05.1944	17.05.1944
21.	Əliyev Əliyev	21.05.1944	21.05.1944
22.	Əliyev Əliyev	25.05.1944	25.05.1944
23.	Əliyev Əliyev	29.05.1944	29.05.1944
24.	Əliyev Əliyev	02.06.1944	02.06.1944
25.	Əliyev Əliyev	06.06.1944	06.06.1944
26.	Əliyev Əliyev	10.06.1944	10.06.1944
27.	Əliyev Əliyev	14.06.1944	14.06.1944
28.	Əliyev Əliyev	18.06.1944	18.06.1944
29.	Əliyev Əliyev	22.06.1944	22.06.1944
30.	Əliyev Əliyev	26.06.1944	26.06.1944
31.	Əliyev Əliyev	30.06.1944	30.06.1944

* * * * *

sənədə qələfə təqdim

№	Adı	Qələfə tarixi	Qələfə növü
1.	Şahin Əliyev	02.03.1944	02.03.1944
2.	Əliyev Əliyev	06.03.1944	06.03.1944
3.	Əliyev Əliyev	10.03.1944	10.03.1944
4.	Əliyev Əliyev	14.03.1944	14.03.1944
5.	Əliyev Əliyev	18.03.1944	18.03.1944
6.	Əliyev Əliyev	22.03.1944	22.03.1944
7.	Əliyev Əliyev	26.03.1944	26.03.1944
8.	Əliyev Əliyev	30.03.1944	30.03.1944
9.	Əliyev Əliyev	03.04.1944	03.04.1944
10.	Əliyev Əliyev	07.04.1944	07.04.1944
11.	Əliyev Əliyev	11.04.1944	11.04.1944
12.	Əliyev Əliyev	15.04.1944	15.04.1944
13.	Əliyev Əliyev	19.04.1944	19.04.1944
14.	Əliyev Əliyev	23.04.1944	23.04.1944
15.	Əliyev Əliyev	27.04.1944	27.04.1944
16.	Əliyev Əliyev	31.04.1944	31.04.1944
17.	Əliyev Əliyev	05.05.1944	05.05.1944
18.	Əliyev Əliyev	09.05.1944	09.05.1944
19.	Əliyev Əliyev	13.05.1944	13.05.1944
20.	Əliyev Əliyev	17.05.1944	17.05.1944
21.	Əliyev Əliyev	21.05.1944	21.05.1944
22.	Əliyev Əliyev	25.05.1944	25.05.1944
23.	Əliyev Əliyev	29.05.1944	29.05.1944
24.	Əliyev Əliyev	02.06.1944	02.06.1944
25.	Əliyev Əliyev	06.06.1944	06.06.1944
26.	Əliyev Əliyev	10.06.1944	10.06.1944
27.	Əliyev Əliyev	14.06.1944	14.06.1944
28.	Əliyev Əliyev	18.06.1944	18.06.1944
29.	Əliyev Əliyev	22.06.1944	22.06.1944
30.	Əliyev Əliyev	26.06.1944	26.06.1944
31.	Əliyev Əliyev	30.06.1944	30.06.1944

Newralgicznym momentem dla tysięcy Polaków wywiezionych na Syberię było zawarcie 30 lipca 1941 r. układu pomiędzy Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS). Układ Sikorski-Majski istotnie wpłynął na zmianę sytuacji ludności deportowanej, bowiem traktat przywrócił stosunki dyplomatyczne z Polską i przewidywał utworzenie armii polskiej na terenie Związku Sowieckiego. Przede wszystkim dla zesłańców najistotniejszy był dołączony do układu protokół, którego zapisy mówiły, iż z chwilą nawiązania stosunków dyplomatycznych rząd ZSRS udzieli amnestii obywatelom polskim, którzy zostali aresztowani i deportowani w głąb ZSRS. Wśród osób represjonowanych znalazły się również dzieci, których los na zesłaniu był szczególnie tragiczny. Doznawały głodu, chorób, a także były świadkami śmierci bliskich im osób. Ewakuacja polskich dzieci ze Związku Sowieckiego była niezwykle trudnym przedsięwzięciem, jednak w jej wyniku udało się ocalić ok. 18 tys. dzieci.

Jednym z miejsc lokacji dzieci były kolonie brytyjskie, w tym te znajdujące się na Czarnym Łądzie. Przyjmuje się, że w 22 polskich ośrodkach na terenie Afryki, m.in. w Kenii, Ugandzie, Rodezji Północnej (Zambia), Rodezji Południowej (Zimbabwe), Związku Południowej Afryki (Republika Południowej Afryki) oraz Tanganicy (Tanzania) umieszczono ok. 19 tys. zesłańców. Największym obozem było Tengeru, położone w ówczesnej Tanganicy a dzisiejszej Tanzanii.

Osiedle Tengeru znajdowało się u stóp malowniczej góry Meru, leżącej nieopodal najwyższego szczytu górskiego Afryki-Kilimandżaro. Osada mieściła się na terenie położonym ponad 1200 m n.p.m., gdzie panowały trudne warunki klimatyczne, sprzyjające rozwojowi malarii. Pomimo wszelkich niedogodności zesłańcy stworzyli miasteczko, które miało bardzo dobrze rozwiniętą sieć szkół, szpitali, założyli sierociniec, dom starców, a także liczne zakłady usługowe. Kwitło

w nim życie kulturalne i religijne.

Pierwszy transport ludności przybył do Tengeru z Indii 8 października 1942 r. Na pokładzie statku „Malaja” przyplłynęło wówczas 1045 osób. Liczba mieszkańców osiedla z biegiem czasu wzrastała.

W styczniu 1944 r. po raz pierwszy proboszcz osiedla przeprowadził kolędę, w trakcie której stworzył dokładny spis parafian. W późniejszym okresie był on na bieżąco uaktualniany. Należy wspomnieć, że spis powszechny sporządzony był przez władze cywilne dużo wcześniej. Z cyfrowej kopii rejestru ludności parafialnej z 1946 r., znajdującej się w zasobie Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, wynika, iż w Tengeru mieszkało ponad 4 tys. osób, z czego większość mieszkańców stanowiły kobiety i dzieci. Rejestr zawiera dokładne dane personalne zamieszkałej ludności, w tym dane dotyczące poziomu wykształcenia, adresu w Polsce, wykonywanego zawodu, oraz adnotacje na temat najbliższej rodziny (np. kto z bliskich zmarł na terenie Związku Sowieckiego lub czy służy w wojsku). Interesujące są zapisy zamieszczone w rubryce „Uwagi”. Pojawiają się tam informacje na temat umiejętności parafian, prac wykonywanych w osiedlu, czy też cech osobowości np. „dobrze szyje”, „pracuje w masarni”, „plotkuje”, „rodzina znajduje się w USA”. Ludność zamieszkująca obóz pochodziła z terenów Tarnopola, Polesia, Wołynia, Lwowa, Wilna, Nowogródka, Białegostoku, jak również z Łodzi i Warszawy. W spisie oddzielnie ujęto dzieci znajdujące się w sierocińcu oraz w internacie, które przybyły do obozu z innych ośrodków w celu kontynuacji nauki. Ponadto rejestr zawiera wykaz par określanych mianem „niemoralnych”. W tym dziale spisu, zamieszczono przede wszystkim osoby żyjące w konkubinacie, mające tylko ślub cywilny lub osoby posiadające nieślubne dzieci z jeńcami włoskimi.

Osiedle w Tengeru funkcjonowało w latach 1942-1950.